

MUISTIO

Projekti	Harjavan datakeskuksen asemakaava
Aihe	Muinaismuistolain 13 §:n mukainen kajoamisneuvottelu
Päivämäärä	13.3.2025
Aika	klo 13.00–13.40
Paikka	Teams
Koollekutsuja	Tiina Heikkilä
Osallistujat	Teija Tiitinen, Museovirasto Leena Koivisto, Satakunnan museo Jari Prehti, Harjavan kaupunki Esa Ränkman, Harjavan kaupunki Petri Katajisto, Harjavan kaupunki Kari Vilppala, Fortum Taru Hiironen, Fortum Sebastian Auria, Fortum Niko Mäkinen, Ramboll Finland Oy
Liitteet	Konsultin esitys Alustava kaavaluonnoskartta
Asialista	1 Neuvottelun avaus 2 Neuvottelun peruste ja tarkoitus 3 Toteutettavan hankkeen tausta ja tarkoitus 4 Kajottavan muinaisjäännöksen esittely ja ehdotus kohteen tutkimuksesta 5 Arvio muinaisjäännöskohteen poistamisen edellytyksistä 6 Päätös ja prosessin kulku jatkossa 7 Muut mahdolliset asiat 8 Neuvottelun päättäminen

1 Neuvottelun avaus

Kokous aloitettiin klo 13.00. Puheenjohtajana toimi Kari Vilppala Fortumilta, ja muistion laati Niko Mäkinen Ramboll Finland Oy:stä. Käytiin lyhyt esittäytymiskierros.

2 Neuvottelun peruste ja tarkoitus

- Muinaismuistolaki on vuodelta 1963, ja se suojaa muinaisjäännökset niitä löytyessä.
- Muinaisjäännösrekisterin mukaisen muinaisjäännöksen poistaminen vaatii erinäisiä toimenpiteitä ja tutkimuksia.
- Muinaisjäännös voidaan poistaa rauhoituksesta muinaismuistolain 11 §:n perusteella, jolloin kajoamislupaa haetaan Museovirastolta. 11 §:n mukaista menettelyä käytetään rakennushankkeissa. Kajoamislupapäätös on valituskelpoinen.
- Muinaismuistolaki 13 §:n mukaisesti, mikäli kaavoitettavalla alueella osoitetaan muuttuvaa maankäyttöä muinaisjäännöksen alueelle, voidaan muinaisjäännöksen ”poistamisesta” neuvotella. Maankäyttöhankkeen toteuttaja tai kaavoittaja kustantaa riittävät arkeologiset tutkimukset muinaisjäännöksen vapauttamiseksi.

3 Toteutettavan hankkeen tausta ja tarkoitus

- Datakeskuksen asemakaavan käynnistämisestä on päätetty Harjavallan kaupungin toimesta joulukuussa 2024.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä alkuvuodesta 2025.
- Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on järjestetty 4.2.2025.
- Suunnittelualue sijoittuu kaksi kilometriä Harjavallan keskustasta länteen, valtatie 2 varteen. Kyseessä on pääosin maa- ja metsätalousalue. Aluetta halkoo Hiittenkiukaantie sekä 110 kV voimajohtolinja. Alueen pinta-ala on noin 94 hehtaaria. Alue on kokonaisuudessaan kaupungin omistuksessa.
- Käytiin läpi Satakunnan maakuntakaavatilanne. Vireillä on lisäksi Satakunnan maakuntakaava 2050.
- Yritysalueiden osayleiskaava on vahvistunut loppuvuodesta 2024. Alue on osayleiskaavassa pääosin T/kem- aluetta, datakeskustoimintojen osoittamisen vaikutukset ovat T/kem-toimintaa vähäisempiä.
- Ei voimassa olevia asemakaavoja.
- Kyseessä on riittävän laaja rakentamisalue, joka on kokonaisuudessaan kaupungin maanomistuksessa. Aluetta halkoo 110 kV Lammaisten Energian sähkölinja, ja Fingridin kantaverkko sijaitsee lähistöllä. Sijainti mahdollistaa uuden sähköaseman sijoittamisen alueelle.
- Olemassa oleva infrastruktuuri lähellä, hyvät liikenne yhteydet ja helppo saavutettavuus. Alueella ei ole todettuja merkittäviä luontoarvoja. Hukkalämmön hyödyntäminen on myös mahdollista. Muinaisjäännöistä lukuun ottamatta ei todettuja merkittäviä kulttuurihistoriallisia arvoja.
- Valtakunnallisella tasolla sijainti on myös erittäin hyvä – datakeskus tarvitsee runsaasti energiaa, ja puhtaan sähkön tuotanto sijaitsee ja tulee sijoittumaan pitkälti länsirannikolle. Jo olemassa olevan infran hyödyntämisen kannalta sijainti on optimaalinen. Alueen pinnanmuodostus on tasaista.
- Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa 4.2.2025 on alustavasti arvioitu, että muinaisjäännös voidaan todennäköisesti poistaa. Kaupunki teettää tarvittavat tutkimukset alkukesällä. Muinaisjäännösmerkintä on tarkoitus jättää merkitsemättä kaavaehdotukseen.
- Kaavan tavoitteena on mahdollistaa datakeskuksen ja sen vaatimien oheistoimintojen sijoittaminen alueelle. Alustava tehokkuusluku olisi $e=0,50$. Rakennusten korkeus noin 25–28 metriä. Tarkoituksena on huomioida yleiskaavan mukaiset suojavyöhykkeet.
- Kaavoituksella mahdollistetaan tielinjausten muutokset ja uudet katualueet. Hiittenkiukaantie on tarkoitus siirtää kiertämään alueen eteläpuolitse. Kaksi kulkureittiä/sisäänkäyntiä datakeskusalueelle, pääasiallinen kulku valtatie 2 puolelta, läheltä Torttilan eritasoliittymää.
- Kaavan tavoitteena on mahdollistaa myös Lammaisten Energian 110 kV voimalinjan siirto – alustava linjaus osoitettu alueen eteläosaan. Siirrosta neuvoteltu Lammaisten Energian kanssa.
- Sähköasema sijoittuu todennäköisesti korttelin itäosaan.
- Käytiin läpi kaavan tavoitteellinen aikataulu. Tällä hetkellä laaditaan kaavaluonnosta ja selvityksiä. Kaavaluonnosaineisto tulee olemaan nähtävillä alustavasti touko- tai kesäkuussa. Ehdotusvaiheeseen siirrytään kesän jälkeen niin, että ehdotus olisi nähtävillä syksyllä 2025. Hyväksymiskäsittely tavoitteellisesti loppuvuonna 2025.

4 Kajottavan muinaisjäännöksen esittely ja ehdotus kohteen tutkimuksesta

- Kysymys on Pelkki-nimisestä röykkiöalueesta, joka löytyi vuonna 2022 osayleiskaavan laatimisen tueksi suoritetun arkeologisen inventoinnin yhteydessä. Alueella on neljä matalaa röykkiötä. Kysymys ei ole kovin massiivisista rakenteista.
- Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelussa alueellisen vastuumuseon näkemys oli, että röykkiöt on mahdollista tutkimusten myötä poistaa – niillä ei ole poikkeuksellista arvoa ympäristössään. Vastaavia röykkiöitä Harjavallasta löytyy runsaastikin.

5 Arvio muinaisjäännöskohteen poistamisen edellytyksistä

- Harjavallan kaupungin taholta on tiedusteltu arkeologiselta konsultilta, Maanala Oy:ltä mahdollisuutta tehdä tutkimuksia, mikäli kajoamista pidetään mahdollisena. Tutkimukset olisi mahdollista toteuttaa alkukesänä, ja kaupunki olisi tutkimusten teettäjänä.
- Museoviraston näkemyksen mukaan kohde voidaan varmasti poistaa ja sen statuksesta muinaisjäännöksenä luopua. Datakeskushanke edellyttää, että alue on rauhoituksesta vapaa. Muinaisjäännös on hyvä poistaa jo kaavoitusprosessin aikana. On kuitenkin hyvä, jos muinaisjäännös osoitetaan kaavaluonnoksessa – kohde voidaan poistaa kaavaehdotukseen mennessä. Museovirasto haluaa olla kuitenkin varma, että hanke toteutuu, kun muinaisjäännös poistetaan.
- Verotuksellisten muutosten osalta tiedossa ei ole vaikutuksia Harjavallan datakeskushankkeeseen.

6 Päätös ja prosessin kulku jatkossa

- Kaavaprosessia viedään eteenpäin esitetysti.
- Kun neuvottelun muistio saadaan valmiiksi ja hyväksytyksi, arkeologinen konsultti tarvitsee muistion tutkimuslupahakemusta tehdessään. Museovirastolta haetaan tutkimuslupa, jonka käsittelyssä on 30 päivän käsittelyaika, mutta mahdollisen ruuhkan takia päätös voi viivästyä tästä.
- Arkeologinen konsultti toimittaa maastotöiden jälkeen kenttäraportin Museovirastolle, jonka perusteella Museovirasto tekee päätöksen kohteen vapauttamisesta. Käsittelyaika on tällekin noin 30 päivää.

7 Muut mahdolliset asiat

- Ei muita asioita.

8 Neuvottelun päättäminen

Neuvottelu päättyi klo 13.40.